

ARCH

ARCH O ARCHITEKTÚRE A INEJ KULTÚRE WWW.ARCHNET.SK 2,95 €

ARCH 05/10

S NÍZKYM ROZPOČTOM

GUTGUT: DUNAJSKÁ

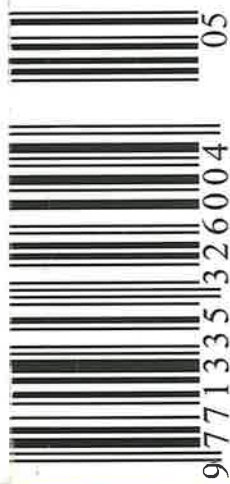
A-BKPŠ: CITY GATE

ZEROZERO: DOM N

GUTGUT: RODINNÝ DOM

ARTEC ARCHITEKTEN: TOKIOSTRASSE

E-MRAK: ATELIÉR

ATELIÉR

KAMENNÝ ÚJEZDEC

e - MRAK

VLASTNÍ POKOJ

Ateliér o rozměrech větší obytné místnosti vznikl v těsném sousedství starého kamenného domu se štítovou střechou ve svahu nad Sázavou. Stísněnou prostorovou situací na parcele bohatě vyrovná výhled přes řeku na protější břeh a do korun stromů. Lehká rámová konstrukce ze smrkových prken stojí na dvojici ocelových profilů, jakoby levitovala nad terénem. Ze dvou stran je chráněná mohutnou kamennou zdí, která jí dodává bezpečí a pocitově ji kotví k zemi. Dalo by se říci zahradní pavilon, kdyby to neznělo tak rozmarně. Lehkost téhle stavby je docela jiného druhu a určitě není povrchní. Připomíná nejspíš ze všeho tradiční japonskou architekturu s její precizní estetikou, založenou na rovnocenném vkladu člověka a přírody, lidské dovednosti a přírodních daností. Vlastním materiálem stavby tak není jen smrkové dřevo a zinkovaná ocel, ale také kámen, stromy, řeka a světlo. Dům by mohl sloužit jako učebnice principů Přirozené architektury, jak svou vizi obratu architektonické kultury pojmenoval Martin Rajniš v přednášce v pražském klubu Roxy v roce 2001. Bylo to krátce poté, co se vrátil z cest, které ho zavedly hodně daleko od evropské civilizace, do Jižní Ameriky i do Tichomoří. Zkušenosti z pobytu nejen ve třetím, ale i čtvrtém světě, tedy mezi přírodními národy, které dosud žijí téměř bez kontaktu s moderní průmyslovou civilizací a jejími výtobytky, ho přivedly k radikálnímu přehodnocení vztahu přírody a kultury v architektuře. Paradigmata nové architektury, jejíž vizi Martin Rajniš předkládá, jsou převzatá a odpozorovaná ze světa rostlin a živočichů. Na rozdíl od bioniky, která sleduje spíš formální a stavební principy přírodních organismů a je zaměřená technologicky, tady se jedná o low-tech variantu. Spíš než sofistikované technologie tu přicházejí ke slovu přirozené vlastnosti věcí, které tato architektura využívá a chytře uplatňuje. Pojďme si připomenout, jaké jsou principy a hodnoty, jimiž se Přirozená architektura řídí. Na prvním místě je diverzita: každá stavba je originál, který brání vzniku monokultury. S tím souvisí požadavek entropie, který popisuje míru organizovanosti a otevřenosti systému, který musí být schopen obsáhnout neurčitost a chaos. Dalším požadavkem je využívání rozhraní, které na rozdíl od neprostupné hranice je v přírodě polopropustnou aktivní životodárnou zónou. Hluboké aktivní rozhraní mezi vnějším a vnitřním prospívá i stavbám a lidským sídlům. Symbióza předpokládá pokojnou

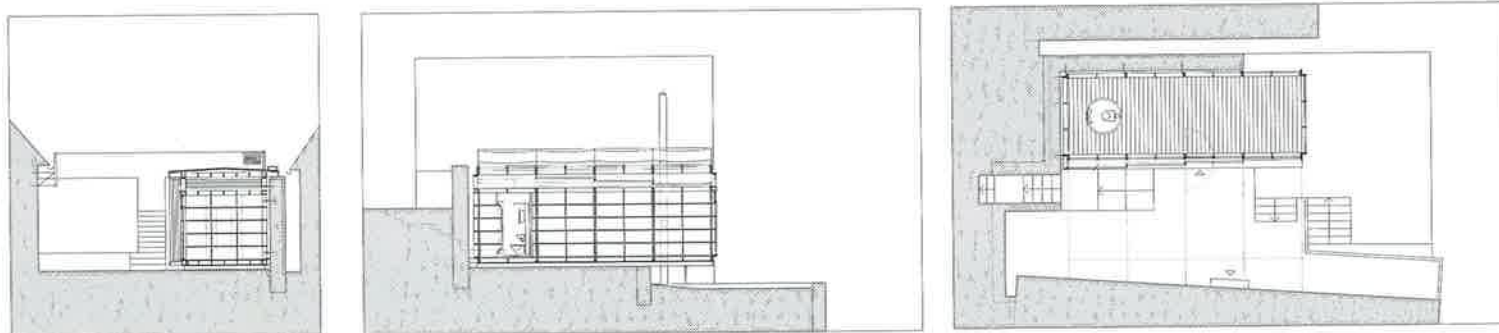
a vzájemně přínosnou koexistenci staveb a přírodních systémů, které se navzájem pozitivně ovlivňují. K symbióze patří inteligentní kůže, vícevrstvý obal domu, který pružně reaguje na proměny okolí. Požadavek na adaptabilitu ovšem jde ještě dál a předpokládá schopnost domu adaptovat se i na dlouhodobější a trvalejší změny, než jsou proměny počasí. S tím souvisí svoboda, volnost ve stavění i užívání domu. Žádné tvrdé plánování. Pokud jde o výběr materiálů, přednost mají přírodní suroviny – dřevo, kámen, sklo, voda, země, hlína –, které stárnou přirozeně a jsou člověku blízké. Ekonomie a ekologie jsou spolu úzce spjaty: neexistuje ekologický dům, který by nebyl ekonomický. To, co plýtvá zdroji na dosažení cíle, je špatně. Stavba musí být jako organismus orientovaná tak, aby dovedla brát přirozenou energii ze Slunce. Stavba vyžaduje minimální údržbu a zanechává po sobě minimální

bióze
užně
všem
t se
počasí.
u. Žádné
mají
a -,
ie
ý dům,
ažení
ntovaná
stavba
ální

stopy. A konečně je tu praktický požadavek na kvalitu a invenci provedení stavby: dobrá architektura neexistuje bez dobrého stavitelství.

Nejnápadnější charakteristikou Ateliérů nad řekou je jeho schopnost měnit se a přizpůsobovat okolnostem jako živý organismus. Konstrukce je plně prosklená ze tří stran včetně stropu, interiér je do velké míry vystavený momentálním vlivům počasí. Případné nepříznivé dopady je možné regulovat posuvnými panely na vnějších stěnách i ve stropě, které mohou celý dům uzavřít jako krabičku a zajistit uvnitř plné soukromí. V létě je prosklená střecha přistíněná plachtou z perforované textilie, která se dá natáhnout i přes dvorek až k protějšímu starému domu. Všechno se dá ovládat celkem jednoduše díky systému kladek a převodů, které se postarají o snadnou manipulaci bez vynaložení velké fyzické síly. V létě se prosklený ateliér může provětrávat chladným vzduchem, který proudí dovnitř mřížkou v podlaze, v chladnějším ročním období je větrací otvor utěsněný odnímatelnou izolační vrstvou. K energetické bilanci přispívá i kamenná zeď, která

za slunečných dní akumuluje teplo a prohřívá prostor i v noci. Prostor ateliéru je volný, otevřený libovolnému provoznímu využití, nic nepředpokládá ani nepředepisuje. V zadní části je umístěný na celou výšku místnosti hladký válec ze světlého dřeva, ve kterém je schovaná koupelna: umyvadlo se sprchou a toaleta, za zrcadlem i malý ohříváč vody. Skoro všechno je skládací nebo odklápěcí, podobně jako na lodi. Je to jednoduché, obyčejné, funkční – a levné.

Je to dům nebo místnost? A je tahle otázka vůbec důležitá? Ateliér na Sázavě je především prostor k obývání, vymezený kamenem, dřevem a světlem. Prostor, který si může člověk přizpůsobit podle počasí, roční doby i vlastní nálady. Může být otevřený a propojený s krajinou, může nabízet úlevný stín a ochranu před vedrem, ale také uzavřené útočiště. Může být společenský i intimní, veselý i vážný, nevnučuje člověku žádný způsob, jak v něm pobývat, žádné emoce, které tu má prožít. Je tu dost místa pro všechno. Je to minimalistická architektura v tom nejvlastnějším smyslu slova: ne jako řešení, které se omezuje na nezbytnosti a je spartánsky úsporné. Původní význam pojmu minimalismus klade důraz na přítomnost, aktuální fyzickou skutečnost věcí, v níž se manifestuje jejich existence. Není to minimalismus lifestylových časopisů s lesklou obálkou, je to minimalismus hluboce zakotvený v životní filosofii. Nerozptyluje pozornost, nýbrž ji soustřeďuje. Minimalismus Ateliéru nad Sázavou je právě tohoto druhu: neklouže po povrchu, jde do hloubky. Jednoduché přírodní materiály, dřevo, kámen, sklo, patří stejným dílem domu i krajině. Harmonické proporce domu – tři moduly na kratší straně, osm na delší – přispívají ke příjemnému pocitu sounáležitosti se světem, který je v pořádku tak, jak je.

Jana Tichá

P. S. Vlastní pokoj, A Room of One's Own, je název eseje Virginie Woolfové z roku 1928. Autorka v něm klade otázku, co potřebuje žena k tomu, aby se mohla stát spisovatelkou, a odpovídá: vlastní peníze a vlastní pokoj. Snad si na začátku 21. století můžeme dovolit post-feministickou parafrázi v tomto smyslu: co potřebuje člověk ke svobodnému rozvoji své osobnosti? Odpověď zůstává stejná.

ATELIÉR NAD RIEKOU

KAMENNÝ ÚJEZDEC

Investor: rodina Weinerova

Autori: e-MRAK – Martin Rajniš, Jan Mach, Martin Kloda, Vojtěch Hybler, David Kubík

Projekt: 10. 2008 – 04. 2009

Realizácia: 05. 2009 – 08. 2009

Plocha pozemku: 110 m², zastavaná plocha: 36 m²Úžitková plocha: 28 m², obstaný priestor: 140 m³

Stavebné náklady: 0,9 mil. Kč

Foto: Radka Ciglerová

e-MRAK

www.e-mrak.cz

Martin Rajniš *1944 Praha _1969 FA ČVUT Praha

Jan Mach *1981 Užhorod _2007 Fakulta umenia architektúry TU Liberec

Martin Kloda *1969 Ostrava _1993 VŠUP Praha, ateliér architektúry

Vojtěch Hybler *1984 Praha _2009 Fakulta umenia a architektúry TU Liberec (Bc.)

David Kubík *1980 Pelhřimov _2005 AVU Praha, Škola architektury prof. E. Příklad